

Schriftlezing: Spreuken 5; Johannes 8:1-11

Tekst: Zondag 41

Gez. 131:1,2,5,9

Ps. 25:3,4

Ps. 51:3,5

Ps. 143:1,2,9

Lb. 368:1,2,3,4

Ps. 8:1,3,4,6

Gehouden te: Baflo, 27-01-13 (9.30 u)

Thema: Wijsheid, vroomheid en seksualiteit

Gemeente van onze Heer Jezus Christus, broeders en zusters, jongens en meisjes,

1. Salomo?

Is Salomo wel de geschikte figuur om met ons te spreken over het zevende gebod, over huwelijk en seksualiteit?

De man heeft duizend vrouwen gehad, zevenhonderd vorstinnen en driehonderd bijvrouwen. Vast niet alleen voor het huishouden en de schoonmaak van het koninklijk paleis in Jeruzalem. Hij zal met die vrouwen het bed hebben gedeeld. Hij lijkt wat dat betreft op koning Ahasveros van Perzië, die, op zoek naar een koningin, de mooie meisjes om de beurt een nacht bij zich liet doorbrengen. Ook niet alleen om gezellig bij te kletsen of een verhaaltje te horen uit 'Duizend en een nacht'. (Ester 2:12)

Koning zoekt koningin. Het lijkt wel 'Boer zoekt vrouw'.....

Is dat koninklijk gedrag? Ik weet het niet.

Moet iemand als Salomo nu aan jongens en meisjes vertellen hoe mooi het huwelijk is en hoe je op een gelovige manier met seksualiteit omgaat?

Je nodigt toch ook niet een pooier uit om in een klas met meiden en jongens van zestien seksuele voorlichting te geven? Of een alcoholist om een positief verhaal te houden over geheelonthouding en een alcoholvrij leven?

Dat past niet volgens ons. Dat is ook niet oprecht.

We kunnen betere leraren en voorbeelden vinden, dunkt me. Daar bent u het mee eens waarschijnlijk.

Maar toch neemt de Heilige Geest Salomo als wijsheidsleraar in dienst om ook op dit levensterrein woorden van wijsheid te laten horen en jongeren en ouderen wegwijs te maken op dit pad vol voetangels en klemmen. God laat hem ook dit stuk van het menselijk leven doorgronden en beschrijven. En slechts tot onze schade leggen wij dat naast ons neer.

Salomo's levensstijl hoeft dus voor ons geen belemmering te zijn om te luisteren.

Laten we daarbij tegelijk denken aan hem, die meer is dan Salomo en ook een betere wijsheidsleraar: Jezus Christus, de Zoon van God. Hij staat achter Salomo.

Houd hem in beeld, hij die mens werd, die kan meevoelen met onze zwakheden. Hij,

die met alle verleidingen te maken kreeg, waarmee wij mensen te maken krijgen. Verleidingen op het terrein van seksualiteit niet uitgezonderd. Met seksualiteit en alles daaromheen krijgen we allemaal te maken, jongeren en ouderen, gehuwden en ongehuwden, homo's en hetero's, mannen en vrouwen. En u kunt nog wel een paar vergelijkbare woordparen bedenken.

Bij voorbaat zij ook gezegd, dat de spreker van deze woorden een man is. Dat geldt voor een bijbelgedeelte als Spreuken 5 en andere stukken. Het geldt ook voor de preek. Daarmee bedoel ik te zeggen, dat de beleving van een man op dit terrein heel anders is dan van een vrouw. Dat kan ik niet uitschakelen. Ik ben wel benieuwd hoe een vrouw een preek of een verhaal over deze dingen zou houden.

Wijsheid, vroomheid en seksualiteit.

Met deze drie woorden, in hun onderlinge verbinding, wil ik de boodschap van de preek samen vatten. De boodschap van de les die de wijsheidsleraars Salomo en Jezus ons geven.

2. Wijsheid en seksualiteit

Spreuken is vooral een boek voor jongeren. Niet alleen voor hen, maar wel in de eerste plaats voor hen. Salomo wil wijsheid leren aan jonge, onervaren mensen, jongens en meisjes.

Wijsheid is in de Bijbel geen theorie of filosofie. Maar het gaat over de praktijk van je leven. Hoe leef je, welke keuzes maak je, welke weg bewandel je. Met de HEER of zonder Hem. Ontzag voor de HEER is daarbij erg belangrijk. Anders gezegd: vroomheid of godvrezendheid.

Dat de Spreuken vooral de jongeren op het oog hebben, staat al in de eerste verzen van het boek:

"Ze vormen het ongeoefende verstand en geven de jeugd kennis en bezonnenheid. Laat wie wijs is goed naar deze spreuken luisteren en nog wijzer worden." (Spr. 1:4,5)

De auteur spreekt zijn leerlingen ook telkens aan met: "Mijn zoon." Zo lag die relatie tussen leraar en leerling in bijbelse tijden, dat is vader en zoon. Voorbeeld:

"Mijn zoon, luister naar mijn wijsheid, schenk mijn inzicht een aandachtig oor..." (Spr. 5:1)

Deze aansporing heeft in dit hoofdstuk extra zin. Want Salomo gaat spreken over een terrein, dat zeker voor onervaren jonge mensen uitdagingen en gevaren heeft: liefde, seksualiteit en huwelijk. Op dit terrein is bedachtzaamheid op zijn plaats. Het is uitkijken geblazen. Niet alleen waarschuwingen gelukkig! Hoe mooi is het ook... Om werkelijk van te genieten als kinderen van God.

Seksualiteit is een sterke macht in het leven van mensen. Zij steekt zomaar mannen en vrouwen in brand. In de brand van liefde en geluk. Maar ook in de brand van jaloezie, haat, ongeluk en dood. Namelijk wanneer je je aan dwaasheid overgeeft en de HEER buiten je seksuele leven laat.

Voor die weg naar de dood wil Salomo zijn lezers bewaren. Hij spreekt daarbij de jongens en de jonge mannen onder Gods volk als eersten aan. Maar niet als enigen, zoals u begrijpen zult. Mannen vormen wel de grootste risicogroep op dit terrein. Salomo schat dat goed in.

[Overigens stond onlangs in een krantenartikel, dat het aantal vrouwen met een seksverslaving toeneemt. Evenals het aantal hulpvragen op dit terrein. Bij vrouwen en mannen.]

Het is God de HEER te doen om het geluk van zijn mensen, van gelovige jongemannen en jonge vrouwen. Daarom is het Salomo er veel aan gelegen om zijn mannelijke lezers te waarschuwen voor de vreemde vrouw. Dat komt in deze hoofdstukken verschillende keren voor. Hier in Spreuken 5. Maar ook al in Spreuken 2 en heel uitgebreid en beeldend in hoofdstuk 6 en 7. Moet je maar eens lezen en proberen te vertalen naar de situatie van vandaag!

De vleierij en de verleidelijke woorden zijn nog niets veranderd in drieduizend jaar. Nog steeds worden her en der jongeren en ouderen uitgenodigd of verleid om een spannende date te maken.

Alleen zo'n uitdrukking al: spannende date. Laat niet zoveel aan de verbeelding over! Je snapt direct wat de bedoeling is en waar de date op uit zal lopen: Samen de koffer in! Als bij 'Boer zoekt vrouw' na een paar ontmoetingen... Daar vinden we het kennelijk heel gewoon. We kijken er met plezier na en pakken de verborgen boodschap gemakkelijk op. En het beïnvloedt ons denken en onze kijk op relaties.

Maar ik hoor in gedachten een tegenwerping. Iemand zegt bij zichzelf: 'Het is weer zover. Wat vrouwonvriendelijk! De vrouw wordt weer als de grote verleidster neergezet. Dé vrouw... Zij heeft het weer gedaan. Ik protesteer..'

Ik ook!

De Bijbel zegt helemaal niet dat dé vrouw een verleidster is. Of dat alle vrouwen gevaarlijk zijn, allemaal publieke vrouwen, waar je als man voor op moet passen. Omdat ze een aanval doen op je gevoelens, je begeerten, je portemonnee of je gezondheid.

Maar Salomo heeft zulke vrouwen wel gezien. En zijn leerlingen komen ze vast ook tegen.

De jonge Jozef had behoorlijk last van de verleidelijke avances van de vrouw van Potifar. En zo kom je in de Bijbel meer dames van lichte zeden tegen. Het hoeven niet per se beroeps te zijn. De vreemde vrouw kan de vrouw van je buurman of van je collega zijn. Of jouw getrouwde collega, waar jij voor valt of die op jou valt.

'Kijk uit met haar,' waarschuwt de leraar zijn jongens. Wees niet naïef en argeloos. Denk ook niet te goed van jezelf. Wij zijn eerder dwaas dan wij zelf voor mogelijk houden. Als God ons niet bewaart.

Wees wijs, bezonnen en godvrezend als liefde en erotiek in het spel komen. Houd afstand van de vreemde vrouw. Verzet je tegen haar charmes. En wees trouw.

Geldt zoiets ook voor meisjes en jonge vrouwen? Wat denk je zelf?

Mannen zijn soms ook versierders. Of jagers die uit zijn op een prooi. Wat dacht je van loverboys, die de aandacht van meisjes kopen met zogenaamd lieve woordjes of met cadeaus? Vaak meisjes die snakken naar liefde en aandacht, die ze thuis niet hebben gekregen.

En de vleiende woorden worden van lieverlee bedreigingen. "Als je niet met mij wilt ... dan houd je niet van mij." Dat is druk zetten om bepaalde seksuele handelingen gedaan te krijgen.

Het kan ook subtieler en in een verder normale relatie tussen een jongen en een meisje, een man en zijn vrouw. Maar dan ben je toch vooral op jezelf gericht en wordt de ander – man of vrouw, kan beide – slachtoffer van jouw machtsspelletje. Wees wijs, wees sterk. Durf ook eens 'nee' te zeggen. Dan zal wel blijken of het bij je partner echt liefde is met respect voor jou als de zwakste partij. Of dat het toch gaat om zijn of haar eigen genot.

Salomo waarschuwt zijn leerlingen voor de dwaasheid van een onbezonnen seksuele relatie. Al was het maar een 'one night stand'. Let op je portemonnee. Maak je niet vatbaar voor chantage.

Let op je gezondheid. Vreemd gaan kan je je gezondheid kosten. Je kunt een soa oplopen, een seksueel overdraagbare aandoening. Het zou best kunnen dat Salomo hierop doelt met vers 11 en volgende:

"En uiteindelijk, wanneer er niets meer van je over is, schreeuw je het uit:

'Waarom heb ik wat mij is geleerd verworpen?

Elke waarschuwing heb ik veracht.

Waarom heb ik niet geluisterd naar mijn leraren?

Ik sloot mijn oren voor hun raad.

Nu ben ik bijna te gronde gegaan,

voor ieders blik, voor het oog van alle mensen."

Wat een wroeging spreekt uit deze woorden. Een moment van onbedachtzaamheid kan maken dat men jaren schreit, luidt een Nederlands gezegde. Het bevat veel waarheid en wijsheid.

Misschien denkt iemand: Al die waarschuwingen, kan het niet wat positiever? Altijd maar weer die opgeheven belerende vinger. Daar trekt toch niemand zich meer iets van aan. Kom liever met het evangelie! Klopt.

Maar de Heilige Geest zet hier niet voor niets een paar waarschuwingsborden neer. Hij kent de zwakheid van de mensen op dit punt. En het gaat God om het geluk van jongens en meisjes, van mannen en vrouwen. Laten we dat in het oog houden. Laten we vervolgens het mooie en de kostbaarheid van liefde, seksualiteit en huwelijk vasthouden, of misschien weer leren zien in het licht van de woorden van God.

Dat zijn woorden van wijsheid voor ons allen.

3. Vroomheid en seksualiteit

Een belangrijke vraag die je kunt stellen – eerst aan jezelf, maar dan ook aan elkaar – is: Hoe gaan wij met deze dingen om? Dat voor een dergelijk gesprek een vertrouwde setting nodig is, zal iedereen duidelijk zijn. Want het steekt heel nauw. Hoe veilig is het wat dit betreft in de gemeente?

De Bijbel is gelukkig heel open over de intieme relatie tussen man en vrouw. En ook heel positief. De wereld is er open en bloot over. Dat is iets anders, zoals we uit tal van media kunnen opmaken.

De Bijbel spreekt heel positief over man en vrouw. Over de schoonheid van hun lichaam. Over de vreugde en de warmte van de lichamelijke liefde. Het is een schitterend geschenk van God, dat lichaam van je en de omgang die je binnen het huwelijk met elkaar mag hebben.

Hoe mooi het kan zijn tussen een jongen en een meisje wordt bezongen in het Hooglied. Hoe mooi het kan zijn tussen een man en vrouw laat Salomo ook zien in Spreuken 5:15-20 vooral. Met prachtige beelden tekent hij daar de liefde tussen een jonge man en zijn vrouw en het genieten van elkaars lichaam. Wat mag die jonge man wijs zijn met zo'n lieve vrouw. En zij met hem.

Salomo spreekt in dit verband duidelijk over de zegen van de HEER voor deze twee mensen en hun huwelijk. Het eerste beeld dat hij gebruikt is dat van een waterbron of een regenbak. De Bijbel gebruikt dat beeld vaker. Want een goede watervoorziening was en is in Israël van levensbelang. Fris, helder water is een bron van leven, van gezondheid en van zegen. Water verkwikt het leven van de mens.

*"Drink water uit je eigen bekken,
ga naar de stromen van je eigen bron."* (Spr. 5:15)

De HEER bedoelt met dit beeld: 'Verkwik je ziel, je leven en je liefde bij je eigen vrouw. Zij is je privébron van geluk, liefde en van verkwikking in je seksuele leven. Haar heeft God aan jou gegeven. Om samen man en vrouw te zijn. Om elkaar toe te behoren en te helpen in alle dingen van het tijdelijke en eeuwige leven. Ook om van elkaar te houden en van elkaar te genieten in lichamelijk opzicht.'

Als je nu zo'n geweldige bron van liefde, vreugde en verkwikking hebt, dan ga je toch niet een publieke stadsbron bezoeken en daar je genot halen? Je bent toch niet gek? Of dwaas?

En als meisje bied je jezelf toch niet aan elke jongen aan, die een vlotte babbelaar, een knappe smoel of een lekker kontje heeft?

Die liefde is een groeiproces, van de eerste ontmoeting en het oogcontact tot de trouwdag en de huwelijksnacht. En zo tot de dood je scheiden zal of Christus terugkomt.

De HEER wil daaraan zijn zegen geven.

*"Moge je bron gezegend zijn,
moge de geliefde van je jeugd je vreugde geven."* (Spr. 5:18)

Die zegen bestaat in goede gezondheid voor je vrouw, in hartelijke en volhardende liefde van haar kant en van jouw kant. En wederzijdse vreugde over en in je huwelijk. "Wees blij met haar." Dat geldt ook voor veertigers en zestigers.

Hierna tekent Salomo de schoonheid van de vrouw – jouw vrouw, zegt hij tegen zijn jongens – uit. Heel eerlijk en kunstzinnig. Hij heeft oog voor de sierlijkheid en de schoonheid van het vrouwelijke lichaam. Geweldig, dat zo iets ook in de Bijbel staat. God heeft ons, mensen, goed en mooi geschapen.

Wees wijs met je vrouw en haar lichaam. Wees wijs met je man en zijn lichaam. Je mag ervan genieten.

Kwestie van vroomheid, van respect voor God de Schepper, de grote Kunstenaar. Vroomheid / godvrezendheid en seksualiteit gaan door de Heilige Geest een mooie verbinding aan.

Dat komt ons misschien wat vreemd over. Wij leggen die verbinding niet zo gemakkelijk. Maar God heeft er alles mee te maken. Hij heeft de mens mannelijk en vrouwelijk gemaakt en hen op elkaar aangelegd.

In zijn gedicht 'Gods element' zegt de dichter Koos Geerds het zo:

*"Hij stuurt het zaad met voorbedachten rade,
maakt dat het vrijen lekker gaat, zijn top bereikt;
zorgt dat de vrucht wordt afgedreven
of dat uit bloed en slijm een kind ontstaat."*

Dat is niet banaal of platvloers. Dat maken wij, zondige mensen ervan. Maar God gaat voor de schoonheid van man en vrouw en hun relatie.

Salomo mag dat doorgeven, ondanks zijn verknipte en groteske leven en omgang met duizend vrouwen.

Dat is allemaal wel erg idealistisch voorgesteld, denkt u misschien. 'Ik zit met de gebrokenheid van mijn relatie. Ik zit met de gebakken peren. Het is bij mij een en al ellende. Ook in mijn gedachten en begeerten.' Wat huwelijk? De enige woorden die daarop rijmen zijn gruwelijk en afschuwelijk. Zei een andere dichter. Hoe wrang... Daar is God dus echt niet bij. Wat maken wij mensen een puinhoop van Gods schitterende creatie!

Wijsheid, vroomheid en seksualiteit.

4. Barmhartigheid

Deze begrippen proberen we in deze preek te verbinden. Ik voeg er nog een vierde begrip bij: barmhartigheid.

We begonnen met de vraag of Salomo op dit terrein wel een goede gids kan zijn voor ons en onze jongens en meisjes.

Het antwoord op die vraag is toch ja, ondanks alle beperkingen die Salomo's levensstijl voor ons legt. Maar achter hem zien we Jezus Christus staat, de betere, volmaakte wijsheidsleraar.

Wat kunnen we van hem leren op dit gebied? Hij is heel radicaal en scherp en brengt ook dit zevende gebod naar de diepte. Lees wat hij hierover zegt in de Bergrede:

"Jullie hebben gehoord dat gezegd werd: "Pleeg geen overspel." En ik zeg zelfs: iedereen die naar een vrouw kijkt en haar begeert, heeft in zijn hart al overspel met haar gepleegd." (Mat. 5:27,28)

En lees wat hij daarna zegt.

Tegelijk klinkt bij Jezus het evangelie en is hij zeer barmhartig en vergevingsgezind en zeker niet veroordelend.

We lezen in Johannes 8 wat Jezus zei tegen de vrouw, die op heterdaad op overspel betrapt was en door de kerkelijke leiders op hoge poten naar Jezus gebracht was. [Trouwens, waar was de man met wie ze het gedaan had? Ging hij vrijuit? Hoe selectief kun je zijn in je oordelen!]

"Jezus richtte zich op en vroeg haar: 'Waar zijn ze? Heeft niemand u veroordeeld?' Niemand, heer, 'zei ze. 'Ik veroordeel u ook niet,' zei Jezus. 'Ga naar huis, en zondig vanaf nu niet meer.'"

Hier kunnen we ook veel van leren voor onze houding tegenover zondaars. Genadig zijn, vergevingsgezind en barmhartig. Maar Jezus blijft zonde wel zonde noemen. En hij haalt met een enkel woord een vrouw als deze binnen de lichtkring van het evangelie. Door de kracht van de Heilige Geest.

Wij hebben snel en gemakkelijk ons oordeel klaar, over samenwonen, over echtscheiding, over een homoseksuele relatie. Wijzen naar anderen is heel gemakkelijk.

Maar bieden wij een alternatief? Bieden wij echt hulp en een veilige omgeving, waar echte liefde en aandacht naar onze broeders en zusters, jongeren en ouderen uitgaat, zonder bemoeizucht?

Wat doen wij om te helpen en te helen?

Ook deze dingen hebben te maken met wijsheid en vroomheid.

Jezus zegt een paar keer tegen de mensen met wie hij in discussie is:

"Overdenk eens goed wat dit wil zeggen: 'Barmhartigheid wil ik, geen offers.' Ik ben niet gekomen om rechtvaardigen te roepen, maar zondaars.'" (Mat. 9:13; 12:7)

Dat geldt ook voor mensen die in de fout gegaan zijn op het terrein van het zevende gebod. En dat zijn wij allemaal. Toch?

Jezus komt zondaars roepen in zijn nabijheid en in de genadige aandacht en liefde van God de HEER.

Laat dat u gezegd zijn!

Amen.